

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse och dess koppling till utredningen Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:9)

Expertutlåtande

Riksdagens kulturutskott 18.5. 2021

Gun Oker-Blom

utredare

Inledning

I den rapporten från helhetsutredning, som i enlighet med regeringsprogrammet utförts om den svenskspråkiga utbildningen, från småbarnspedagogik till högre utbildning (Oker-Blom 2021), beskrivs utmaningar och utvecklingsbehov gällande den svenskspråkiga utbildningen i Finland. Det övergripande målet är att, i enlighet med de nationella målen, uppnå en allt mer jämlik, delaktig och väl fungerande svenskspråkig utbildning.

Utredningen om den svenskspråkiga utbildningen lyfter fram betydelsen av att den svenska utbildningen är en egen helhet, och en egen utbildningsväg, inom ramen för hela den finländska utbildningen. Finland har två nationalspråk och två utbildningsvägar, som bägge fungerar i samma samhälleliga kontext. Denna grundprincip ingår i allt från lagstiftning och statlig och kommunal organisering av utbildningen till planering och genomförande av utredningar och nya databaser med mera, och på detta sätt fungerar den svenskspråkiga utbildningen vid sidan av den finskspråkiga på ett smidigt och kostnadseffektivt sätt.

Den administrativa och kulturella basen för utbildningen utgör den svenska utbildningens fundament och det är viktigt att den basen också stöds när olika reformer genomförs i landet.

Undervisningsspråket, svenskan, är verktyget för allt lärande, och även en central sammanhållande faktor som kräver kontinuerligt stöd inom alla utbildningsformer på grund av att det omgivande samhället mestadels är finskspråkigt.

Utredningen om den svenskspråkiga utbildningen konstaterar att det finns många positiva utvecklingstrender inom den svenskspråkiga utbildningen, till exempel gällande befolkningsprognoser för svenskspråkiga i Finland. Över 90% av de barn som inleder sin lärtig inom svenskspråkig småbarnspedagogik fortsätter hela vägen till tredje stadiet på den svenskspråkiga utbildningsvägen. Cirka 43 % av dessa barn är två- eller flerspråkiga från starten. För att den svenskspråkiga skolan och utbildningen kontinuerligt ska kunna ge jämlika förutsättningar för lärande jämfört med den finskspråkiga och för att den fortsättningsvis ska vara attraktiv och hålla hög kvalitet är det dock viktigt att åtgärda de brister som blivit synliga genom denna utredning. Utgångspunkten bör vara att de luckor eller hinder som finns på de svenskspråkiga utbildningsstigarna går att övervinna.

Utredningen av särdrag, utmaningar och utvecklingsbehov inom den svenska utbildningsvägen i Finland lyfter fram tre perspektiv som speciellt viktiga att betona. Dessa är: 1. Kvalitetsaspekterna 2. Bristen på tillgång till utredningar och data gällande svenskspråkig utbildning och 3. Den svenska utbildningsvägen formar en egen systemisk helhet, från småbarnspedagogik till och med högre utbildning, och alla delar i denna helhet påverkar varandra.

För att den svenskspråkiga utbildningen ska hålla hög kvalitet behövs det tillräckligt med resurser. Det behövs både tillräckligt med välutbildade individer och tillräckligt med ekonomiska resurser, för att upprätthålla den bredd och det djup som krävs för att garantera att det finns svenskspråkiga experter inom alla centrala områden i samhället. För att kontinuerligt kunna utveckla den svenskspråkiga utbildningen på alla nivåer, i samma takt som nationell utveckling äger rum, bör det finnas data och kunskap om vad som behöver stärkas och utvecklas. Och för att den svenskspråkiga utbildningsvägen som helhet ska vara attraktiv, och löpa smidigt från småbarnspedagogik till högre högskoleexamen och kontinuerligt lärande, ska den erbjuda alla de förutsättningar för lärande som det finländska utbildningssystemet ger möjlighet till.

I detta expertutlåtande utgår jag från dispositionen i Statsrådets utbildningspolitiska

redogörelse. Först (1) presenterar jag bakgrunden och utredningsprocessen och sedan de mest centrala slutsatserna och åtgärdsförslagen i rapporten om den svenskspråkiga utbildningens läge och utvecklingsbehov. Därefter kommenterar jag kort framtidsvisionen i Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse (2) och i del (3) speglar jag centrala åtgärdsbehoven för den svenskspråkiga utbildningen mot de åtgärder och visioner som framställs i Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse. Till sist (4) sammanfattar jag slutsatserna från min utredning.

1.Syftet med utredningen om svenskspråkig utbildning, utgångspunkterna och arbetsprocessen

1.1. Bakgrund och process samt fokusområden i rapporten om den svenskspråkiga utbildningen

I enlighet med regeringsprogrammet för Sanna Marins regering tillsatte undervisnings- och kulturministeriet i december 2019 en enmansutredning, som inledde sitt arbete 2020, för att utarbeta en helhetsrapport gällande den svenskspråkiga utbildningen i Finland. (Mål nr 1: "Utbildnings- och kunskapsnivån höjs på alla utbildningsstadier, skillnader i lärandet minskar och den utbildningsmässiga jämlikheten ökar" i kapitel 3.7. i regeringsprogrammet). I december 2019 utsåg undervisningsministern fil.mag, M.A. Gun Oker-Blom till utredare för en enmansutredning. Rapporten gällande läge, särdrag och utvecklingsbehov och åtgärdsförslag för den svenskspråkiga utbildningen, har utarbetats under samma tid som Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse och delvis i dialog med det arbetet. Den mellanrapport som av utredaren Gun Oker-Blom överlämnades till undervisning- och kulturministeriet i september 2020, liksom även huvudpoängen i slutrapporten, har även i beaktats i den utbildningspolitiska redogörelsen.

Bakgrunden till att utredningen inskrevs i regeringsprogrammet var att det inte fanns någon helhetsbild eller lägesanalys av den svenskspråkiga utbildningen. En avgörande orsak som ligger bakom detta är att man inom nationella – och internationella – utredningar numera sällan samlar in data separat eller specifikt om den svenskspråkiga utbildningen.

För att kunna utveckla den svenskspråkiga utbildningen i Finland behöver man svar på frågor som: Hur ska den svenska utbildningen i Finland utvecklas i takt med den nationella, för att kunna stödja alla barn, elever och studerande, oberoende av språklig och annan bakgrund, att lösa problem, analysera, fokusera också på svåra uppgifter, tänka kreativt, kommunicera och samarbeta – så att alla kan nå sin fulla potential? Vilka åtgärder behövs för att bemöta de utmaningar som finns för den svenskspråkiga utbildningshelheten och för att den ska nå de finländska målen för utbildning? Uppdraget var att genomföra en bred utredning, höra så många aktörer som möjligt, och utarbeta en rapport. Rapporten överlämnades till undervisningsministern i början av år 2021. Som stöd för utredningen tillsatte undervisnings- och kulturministeriet även en referensgrupp som representerat en bred expertis. Utredningen har även stötts av en projektassistent och av referensgruppens sekretariat bestående av tjänstemän vid Undervisnings- och kulturministeriet. Eftersom höranden i form av regionala dialogseminarier inte kunde hållas våren 2020 enligt

planerna, utformade man inom utredningen en mångsidig webbenkät. I webbenkäten deltog 1013 personer, bestående av aktörer från hela utbildningssektorn och från olika delar av landet. Inom utredningen genomfördes även en extra enkät hösten 2020, riktad direkt till utbildningsanordnarna. Härutöver har närmare 60 personer intervjuats och flera sakkunniga har bidragit med material.

De två grundfrågor som genomsyrat utredningen som helhet är:

- a) Vilka speciella utmaningar, eller "hinder" för en smidig lärtig eller studieväg möter man på vägen då man utbildar sig på svenska i Finland?
- b) Vilka är de utvecklingsbehov som behöver åtgärdas för att den svenska utbildningens kvalitet ska hålla minst samma nivå som den finskspråkiga utbildningen?

Den övergripande frågeställningen för hela utredningen är dessutom: Vilka åtgärder är nödvändiga och hur ska de som ansvarar för den svenskspråkiga utbildningen på alla olika nivåer (stat, kommun, ledare, lärare, forskare, vårdnadshavare med flera) agera för att alla som går den svenska utbildningsvägen ska nå sin fulla potential och i framtiden kunna lösa problem, fokusera, analysera, tänka kreativt, kommunicera och samarbeta?

Med utgångspunkt i ovan nämnda frågeställningar har utredningen strävat efter att få fram en så tydlig bild som möjligt av hela utbildningsvägen på svenska i Finland, en kurva som ju är starkt kopplad till individens livsbåge. Uppdragets enorma räckvidd gör att det mest meningsfulla är att i alla hänseenden försöka se den svenskspråkiga utbildningsvägen i ett så brett perspektiv som möjligt, och kontinuerligt iaktta de olika sektorerna ur ett helhetsperspektiv. Inom de givna ramarna har det inte varit möjligt att eftersträva någon heltäckande och detaljerad bild specifikt av alla utbildningsformer och -stadier.

Rapporten är indelad i kapitel enligt de centrala teman som redan då utredningsarbetet inleddes kunde definieras som viktiga fokusområden med tanke på utmaningarna för den svenskspråkiga utbildningen. De övergripande temana är i stort desamma som nämns i Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse, och som man i dag lyfter fram på internationella arenor. Det är teman som är relevanta inom utbildningen både nationellt och globalt, till exempel välbefinnande och elevhälsa, jämlikhet och demokrati, centrala baskunskaper och framtidskompetenser, såsom matematik, litteracitet, digital kompetens. Mer specifika fokusområden för den svenskspråkiga utbildningen är frågor som gäller material för undervisning och lärande, brist på språkkunnig

undervisningspersonal och experter inom många andra områden, regionala skillnader gällande tillgång på experter, inkludering av elever och studerande från flera olika språkgrupper och kulturer, kompetensutveckling och kontinuerligt lärande. Rapporten består av 11 kapitel som alltså utgår från dessa fokusområden, alltså inte från olika utbildningsstadier.

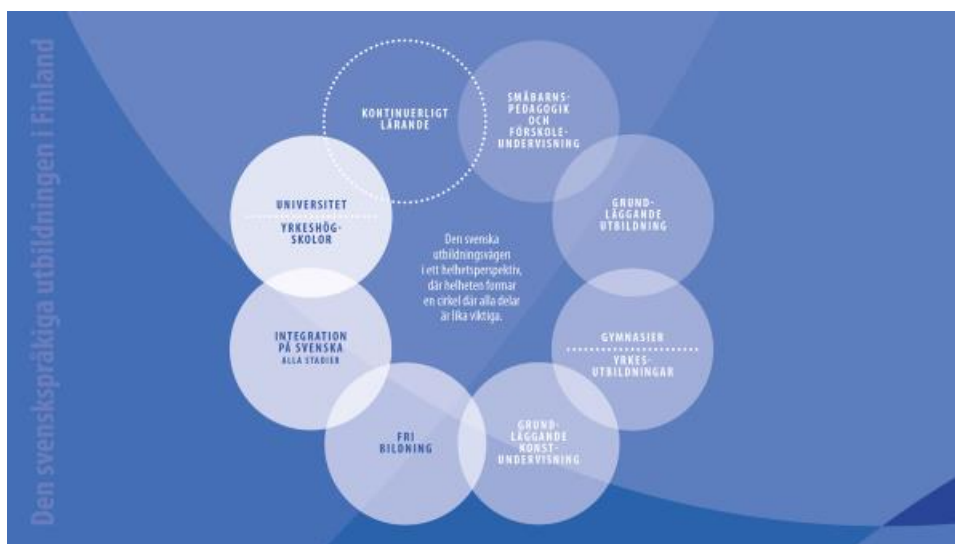
1.2. Utbildningssystemet och styrning av det, lagstiftning och finansiering

Utgångspunkten för den svenskspråkiga utbildningen är att den fungerar på samma sätt som den finskspråkiga genom hela utbildningsvägen. Den svenskspråkiga utbildningen är styrd av samma lagar och samma finansiering som den finskspråkiga utbildningen. Den fungerar dock som en egen helhet, en egen utbildningsväg, från småbarnspedagogik till och med tredje stadiet inom den finländska utbildningshelheten. Enligt Finlands grundlag ska ”Det allmänna tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhällseliga behov enligt lika grunder”, 17 § i Finlands grundlag (731/1999).

Undervisningsspråket, kulturen och den svenska utbildningens långa historiska rötter formar utgångspunkten för den svenskspråkiga utbildningen. Den svenskspråkiga skolan och utbildningen har ett samhälleligt, kulturellt och språkligt uppdrag i det tvåspråkiga Finland. Den svenskspråkiga utbildningsvägen ger den svenskspråkiga befolkningen och varje individ som så önskar en möjlighet att välja utbildning på svenska från småbarnsstadiet till vuxen ålder.

Rapporten betonar helhetsperspektivet: Den svenskspråkiga utbildningsvägen, liksom den finskspråkiga, är en helhet, som formar en cirkel där alla delar påverkar varandra

1.3. Några fakta om den svenskspråkiga utbildningen i siffror

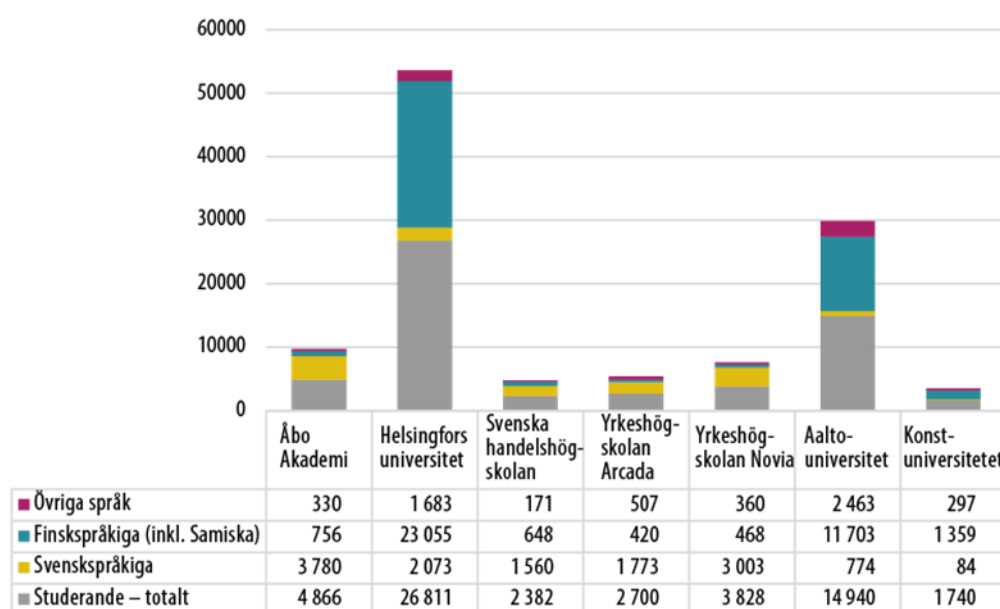
Sifferdata gällande antal barn, elever och studerande inom svenskspråkig utbildning, samt i vissa fall endast individer enligt registrerat modersmål, som vi fått fram under utredningsprocessen (den s.k. "överinskrivningen" av elever inom svenskspråkig grundläggande utbildning ligger på 10-11 procent):

Antal svenskspråkiga barn i småbarnspedagogik år 2020, födda 2014-2019:	10419 barn
(Siffran ovan är dock missvisande pga problem i databasen)	
Antal elever inom svenskspråkig grundläggande utbildning år 2019:	34740 elever
Antal studerande i svenskspråkiga gymnasier år 2018:	6750 stud.
Antal studerande vid svenskspråkiga yrkesutbildningar år 2018:	7314 stud.
Antal (registrerat) svenskspråkiga universitetsstuderande i Finland 2019:	9495 stud.

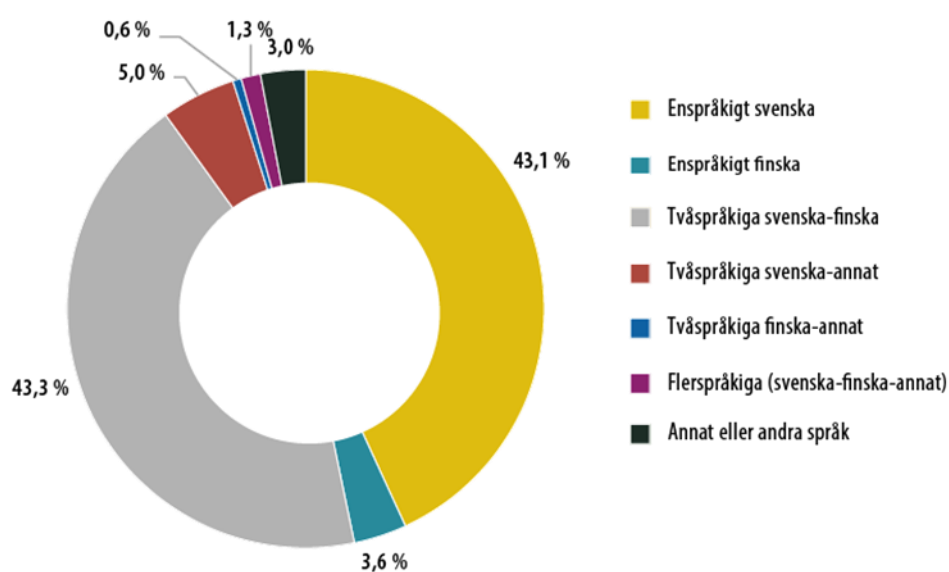
Antal (registrerat) svenskspråkiga yrkeshögskolestuderande i Finland 2019:
stud.

6021

Följande figur (Figur 24 i rapporten om svenskspråkig utbildning) visar antalet studerande enligt modersmål och högskola år 2019 (Statistiktjänsten Vipunen)

Den språkliga bakgrunden bland barn, elever och studerande inom svenskspråkig utbildning har länge varit heterogen, men andelen elever med invandrabakgrund är fortfarande låg:

1.4. De mest centrala insikterna gällande utmaningar inom svenskspråkig utbildning, samt centrala åtgärdsförslag, enligt utredningen om den svenskspråkiga utbildningen

Utredningen om den svenskspråkiga utbildningen i Finland innehåller 62 åtgärdsförslag, fördelade på 11 kapitel.

I Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse, avsnitt 3.10. får man en allmänt formulerad överblick över centrala utvecklings- och åtgärdsbehov som ingår i rapporten om svenskspråkig utbildning.

På sidan 11 i detta utlåtande kommenterar jag kort den texten. För att förtydliga och konkretisera de centrala åtgärdsförslagen i rapporten om svenskspråkig utbildning sammanfattar jag dem här enligt följande:

- Alla centrala utredningar och lägesanalyser på nationell –och internationell – nivå bör beakta och analysera läget inom svenskspråkig utbildning för att det ska finnas evidensbaserade underlag för utveckling
- Det behövs kontinuerlig uppföljning av läget gällande brister och behov av svenskkunnig expertis, speciellt inom livsviktiga områden som vård och utbildning, och man bör säkra ett tillräckligt antal studieplatser inom svenskspråkig utbildning samt på lokal nivå kartlägga behoven av svenskspråkiga experter samt de tjänsteprofiler som behövs i framtiden
- Det finns ett uppenbart behov av att inrätta en särskild befattning på UKM med helhetsansvar för svenskspråkig utbildning
- Det finns ett behov av ett statligt tillsatt svenskspråkigt forum för forskningssamarbete i syfte att kartlägga behov av forskning om och för den svenskspråkiga utbildningen i Finland
- Det finns ett behov av att undervisnings- och kulturministeriet gör en fortgående uppföljning av läget, tillgängligheten och utvecklingsbehoven gällande utbildning av svenskspråkig expertis inom svenskspråkig utbildning
- Det är centralt att man inom den offentliga sektorn, i enlighet med åtgärdsförslagen i kapitlen fem, sex, nio och tio säkrar resurser för följande åtgärder:
 - projekt och åtgärder som utvecklar undervisningsspråket (skolspråket) svenska på alla stadier
 - mångsidiga utvecklingsprojekt som stödjer finskundervisningen

- åtgärder för att stärka, utveckla och synliggöra integrations- och utbildningsstigarna på svenska
- åtgärder för att säkra tillgången på digitala och andra lärresurser på svenska med särskilt beaktande av den vidgade läroplikten

2. Vision – utbildningen och forskningen fram till 2040-talet

Kapitel 2 i Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse lyfter på ett tydligt sätt fram visionen för utbildningen och forskningen i Finland. Den utbildningspolitiska redogörelsen understryker att visionen gäller alla som utbildar sig i Finland, och landets båda nationalspråk, det vill säga både den finskspråkiga och den svenskspråkiga utbildningsvägen nämns. Denna visionsformulering stödjer till alla delar de visioner som även uttrycks i rapporten om den svenskspråkiga utbildningen.

3. Mål och åtgärder inom utbildning och forskning

I det följande ger jag mer specifika kommentarer till Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse i relation till centrala åtgärdsförslag i min utredning. Det gäller alltså sådana frågor där det finns utmaningar inom den svenskspråkiga utbildningen som är viktiga att beakta i den fortsatta planeringen. Detta är betydelsefullt till exempel att notera redan nu, med tanke på den handlingsplan som ska utarbetas på UKM och som nämns på sidan 16 i redogörelsen.

I detta dokument används i fortsättningen främst den kortare formen **”redogörelsen”** med avseende på Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse, och för den svenskspråkiga utredningens del används begreppet **”utredningen”**.

Sida 17 i redogörelsen: Lagstiftning om småbarnspedagogik och grundläggande utbildning

Redogörelsen förordar en totalrevidering av lagstiftningen och finansieringen för småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen och att denna ska tillgodose barnens rättigheter på ett jämlikt sätt. Gällande denna punkt har utredningen om svenskspråkig utbildning lyft fram en central specifik utmaning som gäller otydligheter i lagstiftningen gällande undervisningsspråket inom småbarnspedagogik. Utredningen ger åtgärdsförslag som förtydligar strukturen och stärker jämlikheten för den svenskspråkiga utbildningen som helhet. (Se kapitel 2

och 10 i utredningen om svenskspråkig utbildning och den visuella bilden av hela utbildningsvägen i detta dokument på sida 6).

Sida 18-19 och sida 23 i redogörelsen: Läskunnighet och andra utredningar gällande elevers skolframgång samt stöd för lärandet

Inom detta tema spelar elevers språkliga och kulturella bakgrund, både inom finskspråkig och inom svenskspråkig utbildning en central roll, något som också framkommer i redogörelsen. Utredningen har tydligt kunnat visa att det kontinuerligt behövs specifika satsningar för att stödja undervisningsspråket svenska för alla barn och unga, och den därtill kopplade läskunnigheten inom alla utbildningsstadier. Dessa specialsatsningar är extra viktiga inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen eftersom det handlar om en avgörande period i individens språkliga och kognitiva utveckling och eftersom det finns stora utmaningar gällande kunskapsnivån speciellt i vissa regionala områden. Det finns även sedan en längre tid stora och allvarliga brister gällande tillgången till speciallärare, elev- och studiehandledare samt svenskspråkig personal inom småbarnspedagogiken. (Se speciellt kapitel 6 i utredningen, och åtgärdsförslag i kapitel 6 och 7). Betydelsen av att stärka både den kognitiva utvecklingen och specialundervisningen på båda nationalspråken nämns tydligt också i redogörelsen på sida 23.

Sida 27-28 i redogörelsen: Åtgärder gällande andra stadiet

För den svenskspråkiga utbildningens del finns det förutom de frågor som nämns i redogörelsen, en stor utmaning i att tillgodose detta stadium, speciellt yrkesutbildningen på andra stadiet. med tillräckligt material och lärresurser som följer de finländska läroplans- och examensgrunderna. Detta är en viktig jämlikhetsfråga och i utredningen (kapitel 5) finns ett konkret åtgärdsförslag om detta.

Kommentarer till avsnittet 3.10. Utbildning på svenska: nuläge, mål och åtgärder, sida 57-59 (Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet).

De centrala utvecklingsbehoven och åtgärderna som ingår i utredningen om svenskspråkig utbildning finns som sagt inbakade i texten på sidorna 57-59. Texten i redogörelsen kan, som jag tidigare nämnt, med fördel läsas parallellt med den sammanfattning av centrala åtgärdsbehov som finns på sidorna 8-9 ovan, i detta dokument. Några punkter kräver dock ett ytterligare förtydligande:

1. Ett tidigare nämnt akut åtgärdsbehov som inte kommer fram, på sidan 59 bland åtgärdsförslagen i Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse är behovet av åtgärder genom vilka man kan motverka bristen på forsknings - och utredningsresultat som specifikt visar läget och utvecklingsbehoven inom den svenskspråkiga utbildningen. Det som krävs är en större medvetenhet på alla myndighetsnivåer om att alla nationella och internationella utredningar ska innehålla evidensbaserade fakta både i ett nationellt perspektiv och i ett språkligt perspektiv, eftersom den svenska utbildningsvägen bildar en helhet med vissa specifika utvecklingsbehov vid sidan om dem som gäller på nationell nivå. Genom en tydlig planering vid starten inför varje nationellt utvecklingsprojekt är det säkert möjligt, att på ett kostnadseffektivt sätt få fram de fakta som behövs specifikt gällande den svenskspråkiga utbildningsvägen, oberoende av vilket stadium eller vilken utbildningsform det gäller.
2. Ett annat område med flera konkreta och allvarliga brister inom den svenskspråkiga sektorn är bristen på svenskkunnig personal inom flera kritiska områden som berör individens trygghet, hälsa och utbildning. Här behövs alltså akuta åtgärder inklusive resurser.
3. Ytterligare ett viktigt utvecklingsbehov som kunde konkretiseras är behovet av statliga resurser för kontinuerlig forskning om och för den svenskspråkiga utbildningen, och betydelsen av nordiskt forskningssamarbete över lag, och särskilt inom utbildningssektorn.

Kommentarer till avsnittet 3.12, Inläring i fråga om personer med funktionsnedsättning (Vammaisten ihmisten oppiminen)

I detta avsnitt (3.12.) i redogörelsen har man på ett utmärkt och tydligt sätt lyft fram olika behov och åtgärder som är livsviktiga för personer med funktionsnedsättning. Det gäller till exempel tillgänglighet till utbildning, stöd för lärande och skolgång, elevvårdstjänster, material för lärande i nya digitala miljöer med mera. Eftersom de svenskspråkiga barn, elever och studerande som lider av någon form av funktionshinder utgör en minoritetsgrupp inom minoriteten blir de tyvärr ofta bortglömda av myndigheterna och i flera fall hamnar de i en ojämlik situation jämfört med finskspråkiga barn och unga med motsvarande behov. Den utbildning på svenska som lagen förutsätter och utlovats erbjuds inte för alla, och olika slag av stödmaterial, undervisningsmaterial, stödtjänster och elevvårdstjänster på svenska saknas. Det vore viktigt att lägga till en mening i avsnitt 3.12. om att alla svenskspråkiga med funktionsnedsättning har självklar rätt till utbildning,

elevvårdstjänster, stöd och lärmaterial på sitt eget språk och att staten bör tillgodose deras behov på samma villkor som för de finskspråkiga.

4. Avslutning

Utredningen om den svenskspråkiga utbildningen har visat att det finns flera positiva sakförhållanden och utvecklingstrender inom den svenskspråkiga utbildningen. I det stora hela blir slutsatsen att den svenskspråkiga skolan och utbildningen mår bra, den är livskraftig, utvecklingsbar och har en egen kultur och särart som man värnar om och gärna vill värna om även framöver. Den tar impulser både från nationella och nordiska kontexter och nätverk, samt övriga internationella nätverk. Lärarna är välutbildade och kompetenta. Eleverna och studerandena har i det stora hela goda kunskaper, är språkkunniga och utåtriktade och trivs med den sociala samvaron i skolan. De största utmaningarna då det gäller den svenskspråkiga utbildningen är, såsom tidigare framkommit, följande: 1. Bristen på data om och utredningar inom svenskspråkig utbildning 2. Obalans i elevunderlaget i de svenskspråkiga skolorna med tanke på befolkningsförändringarna i landet över lag, på grund av att integrations- och utbildningsstigar på svenska är relativt osynliga 3. Brist på svenskspråkiga utbildningar inom vissa viktiga områden, t.ex. vård och utbildning, 4. Brist på behöriga lärare inom ett antal områden, såsom småbarnspedagogik, elev- och studiehandledning och specialpedagogik 5. Sviktande och bristfälliga kunskaper i undervisningsspråket, vilket även försvagar lärandet över lag och 6. Svaga effekter av finskundervisningen på flera håll, vilket leder till otillräckliga kunskaper i det andra inhemska språket.

Det är uppenbart att man för den svenskspråkiga utbildningens del, liksom för hela den nationella utbildningens del, behöver analysera dagens och framtidens utmaningar och möjligheter på det pedagogiska, språkliga, kulturella och digitala området och kontinuerligt skapa modeller för att kunna bemöta dessa utmaningar på ett sätt som ger utbildningsvägarna på båda nationalspråken livskraft och kvalitet. För att jämlikhetsmålen ska uppfyllas bör den svenskspråkiga utbildningen ha möjlighet att utvecklas kontinuerligt, i samma takt som den finskspråkiga utbildningen, enligt framtidens möjligheter och behov.

Källor:

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse, Statsrådet publikationer 2021:25

Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:9

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-904-2>

Utredning om den svenskspråkiga utbildningen – broschyr

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202103117052>